

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

*Методичні рекомендації
для підготовки до семінарських
і практичних занять*

**(для здобувачів першого рівня вищої освіти
зі спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»)**

Дніпро
2023

*Схвалено Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол № 2 від 17.10.2023*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Наталія БОНДАРЧУК, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та управління Дніпровського державного аграрно-економічного університету, доктор наук з державного управління, професор; **Ольга МАТВЕЄВА**, доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат наук з державного управління, доцент

Д 36 Державне управління у сфері національної безпеки : методичні рекомендації для підготовки до семінарських і практичних занять (для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування») / уклад. Трещов М.М. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 48 с.

Укладач:

Трещов М.М., професор кафедри управління та адміністрування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор наук з державного управління, доцент

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських і практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Державне управління у сфері національної безпеки».

Для здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та викладачів закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМА 1. ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	7
ТЕМА 2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА КАТЕГОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	8
ТЕМА 3. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	10
ТЕМА 4. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ.....	12
ТЕМА 5. ПУБЛІЧНА СЛУЖБА ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОСНОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	14
ТЕМА 6. ФУНКЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ.....	18
ТЕМА 7. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	21
ТЕМА 8. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – НАТО.....	24
ТЕМА 9. ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	26
ТЕМА 10. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ	29
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	32
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	34
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ»	43

ВСТУП

В умовах, коли в умовах триваючої військової агресії Росії проти України істотно реформується публічне управління в Україні, важливим напрямом цієї діяльності є створення спроможної системи державного управління у сфері національної в усіх її проявах. Одним із елементів цієї системи є публічна служба особливого призначення, адже структури, що її утворюють, виникли як результат реформаційних процесів – Національне антикорупційне бюро України, Національна гвардія України, Національна поліція України тощо. Досягнення збалансованості і правового забезпечення функціонування і розвитку сфери національної безпеки, прийнятого в розвинених демократичних державах – надскладне завдання, яке реалізується в складних умовах. З одного боку, в умовах триваючої активної фази російсько-української війни кратно зросло навантаження на Державну прикордонну службу, Збройні Сили України, Національну гвардію, Службу безпеки України, з іншого – в умовах непримиренної боротьби з корупцією, яка фактично стала основним маркером готовності до вступу України в ЄС та НАТО, міжнародними партнерами та донорами виставлено вимоги щодо незалежності та ефективності діяльності інших органів особливого призначення: Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Державної податкової служби України, де питання проходження служби є особливо важливим з огляду на специфіку та складність професійної діяльності. За цих умов актуалізується потреба у формуванні у слухачів системи знань про специфіку та умови проходження публічної служби в органах сектору національної безпеки, визначенні їх місця, принципів, завдань і функцій у загальній системі публічної служби.

Впровадження дисципліни «Державне управління у сфері національної безпеки» є доцільним кроком у контексті досягнення цілей реконструктивної відбудови України, у тому числі сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях. Дисципліна присвячена вивченню засад національної безпеки України; суб'єктів, об'єктів, механізмів державного управління у сфері національної безпеки, його структурно-функціональний вимір; особливості розробки та реалізації державної політики національної безпеки; формуванню вмінь здійснювати організаційно-функціональний аналіз державного управління у сфері національної безпеки; застосовувати інструменти стратегічного планування забезпечення національної безпеки..

Дисципліна «Державне управління у сфері національної безпеки» займає важливе місце в системі підготовки бакалаврів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» через специфічну спрямованість опанування системи галузевих (специфічних) знань, умінь та навичок в межах

теоретичного обґрунтування і практичної спрямованості управлінської діяльності. Зміст дисципліни об'єднує наукові концепції, професійно-теоретичні знання та практику реалізації форм, елементів (складових) системи публічного управління та адміністрування. Головною метою є забезпечення ефективної підготовки фахівця, здатного розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Мета дисципліни «Державне управління у сфері національної безпеки» – формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо особливостей публічного управління у сфері національної безпеки та оборони.

Завдання:

знати: засади національної безпеки України; поняття державного управління у сфері національної безпеки; суб'єкти, об'єкти, механізми державного управління у сфері національної безпеки; структурно-функціональний вимір державного управління у сфері національної безпеки; системні аспекти основ національної безпеки; особливості розробки та реалізації державної політики національної безпеки;

уміти: застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи для дослідження механізму державного управління у сфері національної безпеки; здійснювати організаційно-функціональний аналіз державного управління у сфері національної безпеки; визначати чинники, які здійснюють вплив на політику національної безпеки України; застосовувати інструменти стратегічного планування забезпечення національної безпеки; реалізовувати отримані знання у практичній діяльності.

Предметом дисципліни є сукупність суспільних відносин щодо забезпечення національної безпеки.

Навчальну дисципліну «Державне управління у сфері національної безпеки» віднесено до групи нормативних освітньо-професійних дисциплін підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Вона є частиною циклу дисциплін, необхідних для підготовки фахівців вищого рівня кваліфікації, здатних формулювати і розв'язувати комплексні наукові та практичні проблеми і завдання у сфері публічного управління та адміністрування.

Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки фахівців на першому рівні вищої освіти (бакалавр).

Основними формами вивчення дисципліни «Державне регулювання економіки» є лекційні, практичні заняття, консультації.

Методами вивчення дисципліни «Державне управління у сфері національної безпеки» є вербальні (лекція-презентація, розповідь, пояснення, бесіда), практичні (аналіз помилок, колоквиум, розв'язання ситуаційних завдань), наочні (ілюстрація, презентація), проблемні (диспути-семінари за

матеріалами лекції та самостійної роботи здобувачів).

Під час змішаної форми навчання – використання платформи MOODLE, проведення ZOOM-лекцій.

Під час дистанційної форми навчання – використання платформи MOODLE, проведення ZOOM-лекцій та практичних занять.

Згідно із політикою щодо відвідування занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки офіційної відсутності, які підтверджені документально. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин (наприклад, за станом здоров'я, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в дистанційному режимі (онлайн формі) за погодженням з деканом факультету.

Поточний контроль – усне опитування, письмовий експрес-контроль, оцінювання виконаного практичного завдання.

Підсумковий контроль – залік.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які опрацювали всі розділи навчальної дисципліни на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів.

ТЕМА 1

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміст теми

1. Феномен небезпеки.
2. Природа та сутність феномену безпеки.
3. Поняття безпеки в історії філософії.
4. Сучасні уявлення про безпеку.
5. Класичні та сучасні принципи наукового вивчення безпеки.
6. Філософська рефлексія цінностей у контексті безпеки люди-ни, соціальної групи, суспільства.

Питання для самоконтролю

1. На яких акцентах акцентують увагу при дослідженні «безпеки»?
2. Чому «небезпека» за змістом має об'єктивно-суб'єктивний характер?
3. Чому найбільша небезпека притаманна непередбачуваній поведінці суб'єкта небезпеки?
4. Охарактеризуйте можливі ситуації існування об'єкта у контексті його безпеки.
5. Чому «безпека» і «небезпека» є взаємопов'язані характеристики життєдіяльності об'єктів реального світу?
6. Чому оцінка людиною безпеки об'єкта завжди є суб'єктивною?
7. Розкрийте онтологічний та гносеологічний аспекти безпеки.
8. Перелічіть фактори, які здійснюють вплив на забезпечення та розвиток суспільства?
9. Чому безпека є комплексною характеристикою соціальної системи і в яких ракурсах вона розглядається?
10. Складові безпеки об'єкта, які знаходять відображення при її оцінці.
11. Дайте характеристику основних груп визначень поняття «безпека».
12. Чому осмислення феномену «безпеки» повинно ґрунтуватися на принципах історизму, синергізму, аксіологічності та цілісності?
13. Місце та роль цінностей при дослідженні безпеки соціальних систем.
14. Назвіть антагоністичні за своєю сутністю цінності.
15. Природні та соціальні цінності та їх роль у забезпеченні безпеки людини.
16. Взаємозв'язок національних цінностей та соціальних норм.
17. Чому механізм забезпечення національної безпеки має розглядатися в онтологічному та гносеологічному аспектах?
18. Опишіть рівні порядку, які визначають стабільність соціальної системи.
19. Взаємодія яких структурних елементів середовища визначає розвиток соціальної системи?

20. Опишіть загальні риси соціальних механізмів та їх взаємодія при забезпеченні безпеки суспільства і держави.

21. Суть та складові механізму забезпечення національної безпеки.

22. Які риси соціального механізму характерні для механізму забезпечення національної безпеки?

23. Охарактеризуйте механізм забезпечення національної безпеки як система, процес та засіб.

24. Розкрийте зміст класичного підходу щодо забезпечення національної безпеки.

25. Які чинники зумовлюють формування нової парадигми забезпечення національної безпеки?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: небезпека, феномен небезпеки, безпека, феномен безпеки, принципи наукового вивчення безпеки, онтологічний підхід вивчення безпеки, гносеологічний підхід вивчення безпеки, соціальна система, рівні порядку (організації) соціальних систем, соціальні механізми, цінності, національні цінності, механізм забезпечення національної безпеки, класична (канонічна) парадигма дослідження безпеки соціальних систем.

Рекомендована література

1. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, по-літичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.

2. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г. П. Ситник, М. Г. Орел ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

3. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія. Харків: Право, 2021. 776 с.

ТЕМА 2 ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА КАТЕГОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміст теми

1. Національні інтереси та їх класифікація.
2. Підходи щодо визначення поняття «національна безпека».
3. Види та складові національної безпеки.
4. Порівняльний аналіз понять «небезпека», «загроза», «виклик» та «ризик» національній безпеці.
5. Загальна характеристика умов формування національних цінностей України.

Питання для самоконтролю

1. За якими ознаками класифікують національні інтереси?
2. Перерахуйте життєво важливі національні інтереси України.
3. Чому існують різні тлумачення поняття «національні інтереси»?
4. Надайте визначення поняття «національні інтереси» згідно з чинним законодавством України.
5. Як оцінюється роль «націоналізму» у сучасному світі?
6. Взаємозв'язок понять «нація» та «нація-держава».
7. Визначте складові та рівні національної безпеки.
8. Чому «національна безпека» є змінною величиною?
9. Назвіть та дайте характеристику видам національної безпеки.
10. У чому полягають методологічні труднощі при узагальненні результатів дослідження складових національної безпеки?
11. Чому виділяють функціональні сфери національної безпеки?
12. Які складові національної безпеки доцільно розглядати в Україні?
13. Чому доцільно розглядати «оборонну сферу» як складову національної безпеки?
14. Чому поняття «біосфера» чіткіше описує взаємовідносини у системі «суспільство – навколишнє середовище», ніж поняття «екологічна сфера»?
15. Надайте визначення поняття «загроза національній безпеці» згідно з чинним законодавством України.
16. Надайте визначення поняття «виклик національній безпеці» та охарактеризуйте особливості його оцінки.
17. Надайте визначення поняття «ризик національній безпеці».
18. Суть взаємозв'язку національних цінностей, інтересів і цілей.
19. Надайте визначення поняття «державна безпека» згідно з чинним законодавством України.
20. У чому полягає різниця між поняттями «небезпека» і «загроза» національній безпеці.

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: національні інтереси, ієрархія національних інтересів, життєво важливі національні інтереси, націоналізм, нація, «нація-держава», складові національної безпеки, рівні національної безпеки, види національної безпеки, сфери національної безпеки, загроза національній безпеці, виклик національній безпеці, ризик національній безпеці.

Рекомендована література

1. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] /за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.
2. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник /

Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

3. Зовнішня політика та національна безпека : навч. посіб. / Г.П.Ситник, Д.В.Неліпа, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

4. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

5. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

ТЕМА 3. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст теми

1. Поняття та структура системи національної безпеки.
2. Підходи щодо забезпечення національної безпеки.
3. Основні чинники, які здійснюють вплив на вибір підходу щодо забезпечення національної безпеки.
4. Державний суверенітет та державні інтереси.
5. Види, ієрархія та класифікація небезпек національним інтересам.
6. Структура та завдання системи забезпечення національної безпеки.
7. Потенціал держави щодо забезпечення національної безпеки та сумарна міць держави.
8. Концептуальні засади оцінки оборонної достатності держави.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть елементи структури системи національної безпеки.
2. Які чинники обумовлюють динамічність системи національної безпеки?
3. Дослідження яких підсистем системи національної безпеки є актуальним?
4. Воєнно-політичний контекст забезпечення національної безпеки.
5. Головна ідея «політичних реалістів» щодо забезпечення національної безпеки.
6. Конструктивістські підходи щодо забезпечення національної безпеки.
7. Чому ліберальні підходи щодо забезпечення національної безпеки України є неефективними?
8. Зовнішні чинники, які здійснюють вплив на вибір підходу щодо забезпечення національної безпеки.
9. Співвідношення та зв'язок національного та державного інтересу.
10. Абстрактна та конкретно-історична іпостасі (складові сутності)

держави.

11. Зміст та причини «гуманітарного втручання» у «суверенні права» держави.

12. Які чинники сьогодні є визначальними для державного суверенітету?

13. Якими є риси геополітичних та гео економічних процесів сучасності?

14. Чому сьогодні глобальне суперництво (політичне, економічне тощо) головним чином проявляється на регіональному рівні?

15. Чому становлення багатополюсного світу породжує нові виклики та загрози національній безпеці та міжнародній стабільності?

16. Опишіть стратегії, основою яких є культурно-цивілізаційні компоненти.

17. Які невизначеності глобального масштабу сьогодні здійснюють вплив на безпечний розвиток цивілізації?

18. Види небезпек національним інтересам та їх ієрархія.

19. Підходи та ознаки щодо класифікації небезпек національним інтересам?

20. Аналіз співвідношення яких величин дозволяє стверджувати про переростання потенційної загрози національним інтересам у реальну?

21. Як доцільно групувати загрози національним інтересам?

22. Які чинники зумовлюють зменшення критично-мінімальної величини недопустимих збитків для держав у контексті їх безпеки?

23. Чи є демократія є універсальним миротворчим фактором?

24. Суть методу відносної оцінки потенціалів при оцінці достатності потенціалу системи забезпечення національної безпеки.

25. Принципи побудови, мета та структура системи забезпечення національної безпеки.

26. Які завдання покладаються на структури сектору безпеки?

27. Поняття потенціалу держави та його визначення.

28. Чому не доцільно ототожнювати паритет в озброєннях і бойовій техніці зі стратегічною стабільністю?

29. Назвіть традиційні підходи щодо оцінки оборонної достатності.

30. Суть підходу щодо визначення рівня загроз національній безпеці і з якою метою він визначається?

31. Які ситуації, можуть бути у процесі забезпечення національної безпеки і яким має бути алгоритм дій органів влади за вказаних ситуацій?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: національні цілі, система національної безпеки, концепції політичного реалізму та конструктивізму, потенційний виклик, реальний виклик, потенційна загроза, реальна загроза, реальна небезпека, система забезпечення національної безпеки, сектор безпеки, потенціал держави, обороноздатність держави.

Рекомендована література

1. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] /за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.
2. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.
3. Зовнішня політика та національна безпека : навч. посіб. / Г.П.Ситник, Д.В.Неліпа, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ Київський університет", 2022. 208 с.
4. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
5. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.
6. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
7. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО від 14 верес. 2020 р.; введено в дію Указом Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20>.
8. Беззубов Д. Проблеми теорії публічного адміністрування в сфері забезпечення національної безпеки. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. Вип. 5. С. 45–49.
9. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія. Харків: Право, 2021. 776 с.
10. Орел М.Г. Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки : монографія / М.Г. Орел. Київ : Поліграф Плюс «Ц-СІ», 2019. 320 с.
11. Смолянюк В.Ф. Системні засади національної безпеки. *Вісн. нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2018. № 2 (37). С. 107–126.

ТЕМА 4. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Зміст теми

1. Місце, роль, суб'єкти та об'єкти державного управління національною безпекою.
2. Наукові основи розробки управлінських рішень з питань забезпечення національної безпеки.
3. Модель інформаційного механізму прийняття управлінських рішень з

питань забезпечення національної безпеки.

4. Основи механізму узгодження інтересів людини.

Питання для самоконтролю

1. Яка головна мета державного управління національною безпекою та в чому проявляються його особливості?

2. Суб'єкти і об'єкти державного управління національною безпекою

3. Які два принципові підходи існують щодо окреслення сфери державного управління національною безпекою?

4. У чому проявляється характерна ознака управлінських рішень, які приймаються суб'єктами державного управління національною безпекою?

5. Щодо яких чинників національної безпеки важливо здійснювати моніторинг порогових величин у процесі державного управління національною безпекою?

6. В яких режимах може здійснюватися державне управління національною безпекою і чим це зумовлено?

7. Чому для державного управління національною безпекою важливим є вдосконалення управлінських технологій?

8. Синтез яких моделей прийняття управлінських рішень є важливим у процесі державного управління національною безпекою?

9. Які особливості застосування концепції вимушеної раціональності у процесі державного управління національною безпекою?

10. Вирішення яких завдань спрямоване на наукове обґрунтування управлінських рішень з питань забезпечення національної безпеки?

11. На яких принципах ґрунтуються аналіз ролі, місця та взаємозв'язку елементів процесу прийняття управлінських рішень з питань безпеки?

12. Які переваги надає формалізація процесу прийняття управлінських рішень з питань забезпечення національної безпеки?

13. Ситуативна складова моделі інформаційного механізму прийняття управлінських рішень щодо забезпечення національної безпеки?

14. Які чинники обумовлюють різні погляди щодо впливу глобалізації на безпеку людини?

15. Якою є схема системи узгодження соціальних інтересів?

16. Які загрози у політичній сфері є характерними для України?

17. Які чинники мають бути враховані при формуванні громадянського суспільства у контексті забезпечення національної безпеки?

18. Які загальні функції та завдання покладаються на суб'єкти забезпечення національної безпеки?

19. Формальна та неформальна складові системи державного управління національною безпекою та їх взаємозв'язок.

20. Які функції системи державного управління національною безпекою визначальними в умовах надзвичайних ситуацій?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: державне управління національною безпекою, суб'єкти державного управління національною безпекою, модель інформаційного механізму прийняття управлінських рішень, рівні соціальної напруженості, система формування та узгодження соціальних інтересів, надзвичайна ситуація.

Рекомендована література

1. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

2. Зовнішня політика та національна безпека : навч. посіб. / Г. П. Ситник, Д.В.Неліпа, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

3. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

4. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

5. Дзюбань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія. Харків: Право, 2021. 776 с.

6. Криштанович М.Ф. Механізми державної політики України щодо забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 248–253.

7. Орел М.Г. Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки : монографія / М.Г.Орел. Київ : Поліграф Плюс «Ц-СІ», 2019. 320 с.

ТЕМА 5

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОСНОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміст теми

1. Принципи публічної служби особливого призначення.
2. Органи особливого призначення.
3. Посада в структурі органів особливого призначення.
4. Спеціальні звання.
5. Статусні характеристики посадових осіб публічної служби особливого призначення.
6. Інституційні форми публічної служби особливого призначення.

Питання для самоконтролю

1. Які можна визначити нормативно-правові підстави введення терміну «особливий характер»?
2. Розкрийте зміст поняття «публічна служба особливого призначення».
3. Охарактеризуйте зміст сучасної теорії публічної служби особливого призначення.
4. Перелічіть принципи публічної служби особливого призначення.
5. У чому полягає організаційно-функціональний аналіз публічної служби особливого призначення?
6. Яка роль публічної служби особливого призначення у реалізації функцій держави?
7. Назвіть спеціальні та інституційні принципи публічної служби особливого призначення окремих інститутах, державних органах і організаціях.
8. Перелічіть органи особливого призначення в Україні.
9. У чому полягає специфічна особливість системи Міністерства внутрішніх справ України?
10. Національна поліція України як орган особливого призначення.
11. Державна прикордонна служба України як орган особливого призначення.
12. Державна служба України з надзвичайних ситуацій як орган особливого призначення.
13. Державна міграційна служба України як орган особливого призначення.
14. Національна гвардія України як орган особливого призначення.
15. Основні потреби і належне функціонування системи Міністерства внутрішніх справ України.
16. Посада як ключовий елемент структури органів особливого призначення.
17. Особливості присвоєння спеціальних звань в органах особливого призначення.
18. Шляхи удосконалення добору претендентів на посади в органах публічної служби особливого призначення.
19. Назвіть статусні характеристики посадових осіб публічної служби особливого призначення.
20. Якими є інституційні форми публічної служби особливого призначення?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: «особливий характер», «особливе призначення», публічна служба особливого призначення, методологія дослідження публічної служби особливого призначення, сучасна теорія публічної служби особливого призначення, принципи публічної служби особливого призначення, специфічні функції професійної культури

службовців публічної служби особливого призначення, особливий режим відповідальності, державна дисципліна, службова дисципліна.

Рекомендована література

4. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.

5. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

6. Зовнішня політика та національна безпека : навч. посіб. / Г.П.Ситник, Д.В.Неліпа, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2022. 208 с.

7. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

8. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

9. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://cutt.ly/3fQqGJG>.

10. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.

11. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-ХІІ. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

12. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2713-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2713-15/page2>.

13. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

14. Про дипломатичну службу : Закон України від 07 черв. 2018 р. № 2449-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#n373>.

15. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лют. 2006 р. № 3460-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15#Text>.

16. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page2>.

17. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 20 серп. 2014 р. № 360. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>.

18. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : постанова Кабінету Міністрів України від 16 груд.

2015 р. № 1052. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>.

19. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>.

20. Про Збройні Сили України : Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1934-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>.

21. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26 груд. 2002 р. № 374-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/374-15>.

22. Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію : Закон України від 21 жовт. 1993 р. № 3543-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.

23. Про Національне центральне бюро Інтерполу : постанова Кабінету Міністрів України від 25 берез. 1993 р. № 220. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF#Text>.

24. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

25. Про Національну поліцію: Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

26. Про оборону України : Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1932-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.

27. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII : в редакції від 08 жовт. 2016 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

28. Про охоронну діяльність : закон України від 22 берез. 2012 р. № 4616-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17#Text>.

29. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05 берез. 1998 р. № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>.

30. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.

31. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 груд. 1991 р. № 2011-XII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.

32. Про Стратегію комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року: указ Президента від 11.08.2021 р. № 348/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/2021>.

33. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО від 14 верес. 2020 р.; введено в дію Указом Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20>.

34. Смолянук В.Ф. Системні засади національної безпеки. *Вісн. нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2018. № 2 (37). С. 107–126.

35. Трещов М.М. Стан та перспективи реалізації антикорупційної політики в Україні: компаративна аналітика. *Науковий вісник льотної академії. Серія:*

економіка менеджмент та право. 2023. Вип. 8. С. 48-56.

36. Human security in the context of globalization: modern legal paradigm [monograph]/ Under the general editorship Iryna Sopilko. Slovak Republic, Podhájaska : Východoeurópska agentúra pre rozvoj, n.o. Eastern European Development agency n. o. 2017. 278 с.

37. Мунько А.Ю. Гендерна рівність у Збройних Силах України: динаміка десятиліття. *Сектор безпеки і оборони України на захисті національних інтересів: актуальні проблеми та завдання в умовах воєнного стану* : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 24 листоп. 2022 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2023. С. 838-839.

38. Мунько А.Ю. Гендерно орієнтоване бюджетування у секторі оборони та безпеки України. *Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки держави*: тези III Міжнар. наук.-практ. конф., 26 листоп. 2020 р. К.: Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 79 – 80.

39. Мунько А.Ю. Етика комунікацій в публічному управлінні як складник безпеки держави. *Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки та оборони: проблеми, досвід, перспективи* : матеріали I міжнар. наук.-практ. конф., 1 жовт. 2020 р. Міністерство оборони України, НУОУ ім. І.Черняхівського. К. : НУОУ, 2020. С. 69 – 71.

ТЕМА 6

ФУНКЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Зміст теми

1. Функції та завдання державного управління національною безпекою.
2. Стратегічне управління у сфері національної безпеки.
3. Цілі, критерії, суб'єкти та схема стратегічного управління у сфері національної безпеки.
4. Критерії ефективності державного управління національною безпекою.

Питання для самоперевірки

1. Обґрунтуйте наявність ієрархії: концепція – доктрина – стратегія.
2. Чим обумовлена ієрархія: концепція – доктрина – стратегія?
3. Розкрийте зміст поняття «горизонт прогнозу» в інтересах національної безпеки.
4. Чим обумовлений «горизонт прогнозу» в інтересах національної безпеки?
5. Яка мета розробки Концепції національної безпеки?
6. Що повинні відображати основні положення Концепції національної безпеки?
7. З якою метою варто розробляти Доктрину національної безпеки.

8. Що повинні відображати основні положення Доктрину національної безпеки?
9. Яка мета розробки Стратегії національної безпеки?
10. Що повинні відображати основні положення Стратегії національної безпеки?
11. Які чинники зумовлюють зростання важливості стратегічного управління у сфері національної безпеки?
12. Охарактеризуйте стадії (етапи) стратегічного управління у сфері національної безпеки.
13. Назвіть суб'єкти стратегічного управління у сфері національної безпеки України, їх функції та робочі органи.
14. Опишіть принципову схему стратегічного управління у сфері національної безпеки України.
15. Перелічіть локальні, інтегральні та комплексні критерії ефективності державного управління національною безпекою.
16. Які вимоги висуваються до критеріїв ефективності державного управління національною безпекою?
17. Охарактеризуйте недопустимі (критичні) та допустимі збитки для держави, як критерії ефективності державного управління національною безпекою.
18. Які показники втрат для держави доцільно нормативно визначати при оцінці потенціалу системи забезпечення національної безпеки, необхідного для захисту національних інтересів?
19. Опишіть головні проблеми, які зумовлюють необхідність підвищення ефективності державного управління національною безпекою України.
20. Яка структура Стратегії національної безпеки України?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: горизонт прогнозу, Концепція національної безпеки, Доктрина національної безпеки, Стратегія національної безпеки, стратегічне управління, оперативне управління, стратегічне управління у сфері національної безпеки, критерії ефективності державного управління національною безпекою (локальні, інтегральні, комплексні), недопустимі (критичні) та допустимі втрати для держави.

План практичного заняття

Тренінг «Аналіз чинників, які зумовлюють актуальність підвищення ефективності управління у сфері національної безпеки України».

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізувати нормативно-правову базу стратегічного планування у сфері національної безпеки в Україні за схемою (нормативно-правовий акт – основне призначення – переваги – недоліки).

За результатами дослідження сформулювати висновки щодо повноти та актуальності нормативно-правової бази стратегічного планування у сфері національної безпеки в Україні на сучасному етапі.

Запропонувати шляхи удосконалення нормативно-правової бази стратегічного планування у сфері національної безпеки в Україні із урахуванням воєнного стану.

Рекомендована література

1. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.

2. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

4. Про Стратегію комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року: указ Президента від 11.08.2021 р. № 348/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/2021>.

5. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО від 14 верес. 2020 р.; введено в дію Указом Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20>.

6. Криштанович М.Ф. Механізми державної політики України щодо забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 248–253.

7. Орел М.Г. Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки : монографія / М.Г.Орел. Київ : Поліграф Плюс «Ц-СІ», 2019. 320 с.

8. Трещов М.М. Стан та перспективи реалізації антикорупційної політики в Україні: компаративна аналітика. *Науковий вісник льотної академії*. Серія: економіка менеджмент та право. 2023. Вип. 8. С. 48-56.

ТЕМА 7

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміст теми

1. Теоретичні основи політичного аналізу та прогнозування державної політики національної безпеки.
2. Оцінювання та моніторинг державної політики національної безпеки.
3. Основні завдання державної політики національної безпеки.
4. Правові основи та принципи державної політики національної безпеки.
5. Суб'єкти державної політики національної безпеки, їх компетенції, відповідальність, взаємодія.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає суть державної політики національної безпеки?
2. Чому сучасне розуміння сутності національної безпеки передбачає більш широкий погляд на розробку та впровадження політики її забезпечення?
3. Чому визначені на законодавчому рівні напрями державної політики національної безпеки не варто ототожнювати з її реальною політикою?
4. Які завдання політичного та стратегічного прогнозування державної політики національної безпеки?
5. Що є предметами аналізу та прогнозу при оцінюванні та моніторингу політики національної безпеки?
6. Комплексний аналіз яких факторів доцільно здійснювати при оцінюванні та моніторингу державної політики національної безпеки?
7. Охарактеризуйте природні та соціальні елементи політики національної безпеки.
8. Які чинники здійснюють визначальний вплив на політику національної безпеки?
9. Яким є першочергове завдання політики національної безпеки України та його складові?
10. Якими є основні завдання політики національної безпеки?
11. Які принципові ознаки та відмінності між терором і тероризмом?
12. Як проявляється зв'язок між тероризмом та організованою злочинністю як кримінальними явищами?
13. Якими можуть бути наслідки злочинів терористичної спрямованості?
14. Опишіть поняття, які підкреслюють відмінності між терором і тероризмом (війна, агресія, геноцид, бандитизм тощо).
15. Перерахуйте види терору та типи терористичних рухів.
16. Які особливості державного, ідеологічного, адміністративного, квазідемократичного, та двостороннього терору?
17. Перерахуйте та опишіть види терористичної діяльності.

18. Назвіть суб'єкти, які здійснюють боротьбу з тероризмом в Україні, та їх завдання.

19. На що спрямована державна політика національної безпеки України?

20. На яких принципах базується розробка та впровадження державної політики національної безпеки України?

21. Назвіть суб'єкти державної політики національної безпеки України та їх компетенції.

22. Які основні завдання суб'єктів розробки та впровадження державної політики національної безпеки України?

23. Які основні повноваження суб'єктів розробки та впровадження державної політики національної безпеки України?

24. Які процеси сприяють розвитку неурядових дослідних організацій?

25. Які чинники визначають рівень впливу неурядових дослідних організацій у суспільстві?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: державна політика національної безпеки, політичне прогнозування державної політики національної безпеки, стратегічне прогнозування державної політики національної безпеки, оцінювання державної політики національної безпеки, моніторинг державної політики національної безпеки, природні та соціальні елементи політики національної безпеки, терор, тероризм, терористичні організації, принципи політики національної безпеки, неурядові дослідні організації.

План практичного заняття

Дискусія «Особливості сучасного тероризму та фактори, які можуть сприяти його розповсюдженню в Україні».

Обговорення таких питань:

- терор і тероризм як глобальна загроза безпеці держав світу;
- передумови виникнення терористичних організацій;
- суб'єкти та документи щодо боротьби з тероризмом в Україні.

Практичні завдання

Завдання. Дослідити наявні у світі конфлікти, що активно проявляються протягом останніх п'яти років через низку індикаторів, що окреслюють сутність, протікання конфлікту, його значення для регіональної та глобальної безпеки, класифікацію їх за рівнем напруги, від найбільш гарячих до протистоянь мінімального рівня згідно із таким планом:

1. Оберіть п'ять країн, де протягом останніх п'яти років активно проявляються конфлікти.

2. Визначте масштаб конфлікту, віднесши до однієї із категорій, запропонованих експертами Недержавного аналітичного центру «Українські

студії стратегічних досліджень» для аналізу воєнної активності у світі:

– війни: світові війни (здебільшого між кількома коаліціями), регіональні війни, локальні війни, міждержавні війни (у тому числі у фазі низької інтенсивності), війни між державою та коаліцією; іноземна інтервенція; громадянська війна (різного рівня інтенсивності, включно із зовнішнім втручанням);

– прикордонне зіткнення (обмежений збройний інцидент);

– локальний конфлікт;

– воєнний переворот;

– теракт (або партизанська акція в іншій оптиці);

– внутрішньополітична криза – напруга, політична криза (з можливістю ескалації, зовнішнього втручання);

– дипломатичне протистояння – торговельні війни, дипломатичні конфлікти (Джерело: НАЦ «УССД»).

3. Охарактеризуйте кожен конфлікт за такими критеріями: події, инциденти; інтенсивність; тенденції; вплив на глобальні процеси; прогноз.

Рекомендована література

1. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

2. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

3. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

5. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО від 14 верес. 2020 р.; введено в дію Указом Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20>.

6. Трещов М.М. Україна на шляху до євроінтеграції: глобалізаційний контекст. Науковий вісник: державне управління. Київ: ТОВ «Про формат». 2021. № 3 (9). С. 215 – 235.

7. Криштанович М.Ф. Механізми державної політики України щодо забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 248–253.

ТЕМА 8. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – НАТО

Зміст теми

1. Історія та сучасний стан реалізації державної політики євроатлантичної інтеграції України.
2. Міжнародно-договірна та нормативно-правова база державної політики євроатлантичної інтеграції України.
3. Критерії членства в НАТО.
4. Річна національна програма – практичний інструмент процесу євроатлантичної інтеграції.
5. Підходи НАТО до формування Річних національних програм.
6. Історія прийняття рішення в НАТО щодо надання Україні Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО.

Питання для самоконтролю

1. Навіщо країнам об'єднуватися в союзи?
2. Чому країни вступають в НАТО?
3. Якою є мета НАТО?
4. Здійсніть періодизацію розширення НАТО.
5. На чому ґрунтується ухвалення рішень НАТО?
6. Хто є найвищою цивільною посадовою особою Альянсу?
7. Охарактеризуйте історію відносин Україна – НАТО за ключовими періодами їх розвитку.
8. Охарактеризуйте сучасний стан реалізації державної політики євроатлантичної інтеграції України.
9. Назвіть ключові документи міжнародно-договірної база державної політики євроатлантичної інтеграції України.
10. Назвіть ключові документи національної нормативно-правової бази державної політики євроатлантичної інтеграції України.
11. У чому полягають критерії членства в НАТО?
12. Що таке План дій щодо членства в НАТО?
13. Яка структура Плану дій щодо членства в НАТО?
14. Розкрийте сутність Річних національних програм як практичного інструменту процесу євроатлантичної інтеграції.
15. Яка структура Річних національних програм?
16. Підходи НАТО до формування Річних національних програм.
17. Здійсніть періодизацію процесу прийняття рішення в НАТО щодо надання Україні Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО.
18. Які документи формують нормативно-правову базу України щодо розроблення Річних національних програм?
19. Охарактеризуйте часові рамки процесу планування Річних національних програм за основними етапами в Україні.
20. Охарактеризуйте часові рамки звітування в процесі виконання Річних національних програм за основними етапами в Україні.

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: державна політика євроатлантичної інтеграції, НАТО, План дій щодо членства в НАТО, критерії членства в НАТО, Річна національна програма.

План практичного заняття

Робота в малих групах: аналіз перспектив євроатлантичної інтеграції України в період після повномасштабного вторгнення РФ.

Формулювання висновків про позитивні зміни у відносинах Україна – НАТО та проблеми, які потребують нагального розв'язання.

Практичне завдання

Завдання. Проаналізувати сутність таких засадничих документів, як План дій щодо членства в НАТО та Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО. Перелічити та охарактеризувати ключові їх відмінності.

Рекомендована література

1. Зовнішня політика та національна безпека : навч. посіб. / Г.П.Ситник, Д.В.Неліпа, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

2. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел; за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

3. Про Стратегію комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року: указ Президента від 11.08.2021 р. № 348/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/2021>.

4. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО від 14 верес. 2020 р.; введено в дію Указом Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20>.

5. Мунько А.Ю. Ефективні комунікації в процесах євроатлантичної інтеграції України: інструменти реалізації. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 11 бер. 2022 р., Дніпро: ДДУВС. С. 93 – 95.

6. Трещов М.М. Україна на шляху до євроінтеграції: глобалізаційний контекст. Науковий вісник: державне управління. Київ: ТОВ «Про формат». 2021. № 3 (9). С. 215 – 235.

7. Трещов М.М. Відновлення та розвиток національної економіки: ризику та напрями змін. Таврійський науковий вісник. 2022. № 1. С. 87 – 93.

8. Трещов М.М. Україна в глобальних рейтингах: ретроспектива та напрями розвитку. Таврійський науковий вісник. 2022. № 2. С. 98 – 104.

9. Трещов М.М. Стан та перспективи реалізації антикорупційної політики в Україні: компаративна аналітика. Науковий вісник льотної академії. Серія: економіка менеджмент та право. 2023. Вип. 8. С. 48-56.

10. Kryshchanovych S., Treshchov M., Durman M., Lopatchenko I., Kernova M. Ensuring gender parity in public administration in the context of the development of european values. Public Policy and Administration. 2022. Vol. 21. No. 2. pp. 118-127. URL: <https://doi.org/10.13165/VPA-22-21-2-07>. <https://ojs.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/article/view/6071>.

ТЕМА 9. ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміст теми

1. Методичні підходи щодо формалізації процесу стратегічного планування.
2. Принципові обмеження при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки.
3. Планування оборонної політики України.
4. Правові основи, суб'єкти та об'єкти стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
5. Воєнно-політичні аспекти стратегічного планування національної безпеки.
6. Пріоритети державної політики України щодо забезпечення воєнної безпеки.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні етапи стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
2. Які дані, необхідні для здійснення стратегічного планування забезпечення національної безпеки?
3. Які управлінські проблеми у сфері забезпечення національної безпеки дозволяє розв'язати стратегічного планування?
4. Яка мета розробки Воєнної доктрини та її складові?
5. Яка мета розробки Стратегії воєнної безпеки та визначальні принципи, якими керуються при її розробці?
6. Яка принципова різниця між Воєнною доктриною та Стратегією воєнної безпеки?
7. Які чинники обумовлюють необхідність формування множини альтернативних рішень у процесі планування забезпечення національної безпеки?
8. Які основні елементи формалізації процесу стратегічного планування забезпечення національної безпеки?
9. Послідовність та зміст етапів обробки інформації, яка використовується при стратегічному плануванні.
10. Чому неможливо здійснити повний математичний опис процесу стратегічного планування національної безпеки?

11. Чому помилки, допущені на загальнодержавному рівні стратегічного планування, мають значні негативні наслідки для національної безпеки?
12. Як оцінюють альтернативні рішення у категоріях ризику, конфліктності, невизначеності при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки?
13. У чому проявляється взаємозв'язок оборонної та воєнної політики?
14. Які основні функції оборонного планування?
15. Виконання яких заходів забезпечує належний рівень обороноздатності держави?
16. Які принципи забезпечення розумної достатності оборони та її критерії?
17. Які чинники здійснюють вплив на оптимальну чисельність збройних сил?
18. З якою метою здійснюється оцінка воєнно-політичної обстановки?
19. Назвіть суб'єкти військового управління в Україні.
20. Які функції виконують суб'єкти військового управління в Україні?
21. Дотримання яких принципів забезпечує ефективну оборонну політику?
22. Хто є суб'єктами оборонного планування в Україні та які їх функції?
23. Виконання яких завдань покладається на інформаційно-аналітичні системи формування оптимального оборонного бюджету?
24. Які чинники здійснюють вплив на формування національних програм розвитку озброєнь та військової техніки?
25. На забезпечення виконання яких завдань передусім спрямоване переозброєння національних збройних сил суміжних країн?

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: стратегічне планування забезпечення національної безпеки, Стратегія національної безпеки України, Воєнна доктрина, Стратегія воєнної безпеки, невизначеності та конфліктність при стратегічному плануванні, інформаційна протидія ймовірного противника, оборонна політика держави, воєнна політика, функції оборонного планування, оборона держави, оборонне планування, рівень та оцінка обороноздатності держави, розумна достатність оборони, органи військового управління, оборонно-промисловий комплекс, об'єкти стратегічного планування забезпечення національної безпеки, глобальна воєнна система, асиметричні військові конфлікти, загрози воєнній безпеці.

План практичного заняття

Тренінг «Практичне застосування методології управління, орієнтованого на результат (Results-Based Management) в процесі стратегічного планування у сфері національної безпеки та оборони» (на прикладі методики розроблення Річних національних програм під егідою Комісії Україна – НАТО).

Практичне завдання

Завдання 1. Побудуйте логічну модель (див. рисунок) реформи сфери національної безпеки за такою схемою:

- 1) стратегічна мета;
- 2) дві середньотрокові цілі («цілі»);
- 3) по три короткострокові цілі до кожної із середньострокових цілей («очікувані результати»);
- 4) по три завдання до кожної із короткострокових цілей («завдання»).

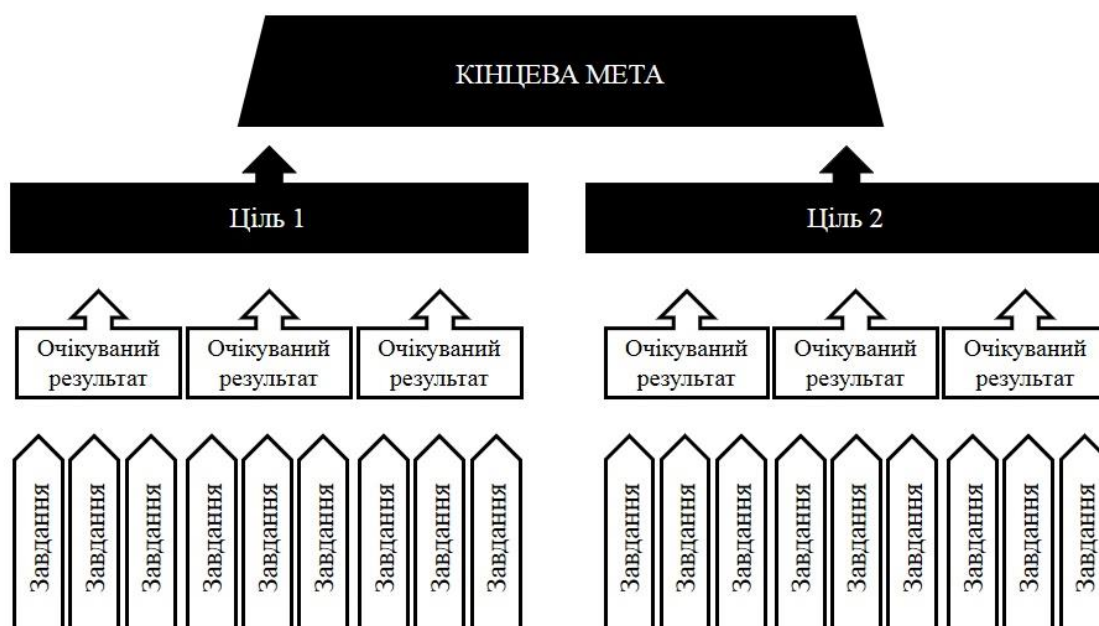

Рис. Приклад логічної моделі цілей

Рекомендована література

1. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.

2. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г.П.Ситник, М.Г.Орел ; за ред. Г.П.Ситника. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

5. Криштанович М.Ф. Механізми державної політики України щодо забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 248–253.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Зміст теми

1. Фінансова безпека держави та територіальних громад: генеза та розвиток теоретичної бази.
2. Система забезпечення фінансово-економічної безпеки держави в умовах агресивного зовнішнього середовища.
3. Політика фінансової безпеки територіальних громад.
4. Державна політика щодо забезпечення кібербезпеки держави.

Питання для самоконтролю

1. Надайте визначення поняття фінансової безпеки держави у вузькому в широкому розумінні.
2. Охарактеризуйте економічну безпеку як стан національної економіки.
3. Перелічіть складники фінансової безпеки як стану фінансової системи країни.
4. Розкрийте суть об'єктів, суб'єктів та предмету фінансової безпеки держави.
5. Надайте визначення бюджетної безпеки держави.
6. Надайте визначення податкової безпеки держави.
7. Хто в межах своєї компетенції здійснює державне управління у сфері кібербезпеки?
8. Складіть перелік явищ і чинників, що можуть призвести до створення внутрішніх загроз національній безпеці у фінансовій сфері.
9. Охарактеризуйте зміст фінансової безпеки держави з точки зору загальної теорії державних фінансів та концепції економічної безпеки.
10. Дайте визначення поняття «фінансово-економічна безпека держави».
11. Які складники включає економічна безпека як стан національної економіки?
12. Які складники включає фінансова безпека як стан фінансової системи країни?
13. Розкрийте сутність фінансово-економічної безпеки територіальної громади.
14. Визначте та охарактеризуйте основні елементи системи забезпечення фінансово-економічної безпеки держави в умовах конкурентного середовища?
15. У чому полягає зміст механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки держави в публічному управлінні?
16. Які основні напрями передбачає політика фінансової безпеки територіальної громади?
17. Дайте коротку характеристику напрямів політики фінансової безпеки територіальної громади?
18. Назвіть основні групи інструментів в публічному управлінні

фінансово-економічною безпекою?

19. Охарактеризуйте особливості застосування боргових інструментів управління фінансово-економічною безпекою в Україні.

20. Виділіть напрями ствердження фінансової безпеки держави на сучасному етапі.

21. Охарактеризуйте поняття економічної безпеки територіальної громади.

22. Які чинники впливають на рівень фінансової безпеки територіальних громад?

23. Перелічіть стратегічні орієнтири щодо прийняття управлінських рішень в рамках політики фінансової безпеки територіальної громади.

24. Скільки розділів містить політика фінансової безпеки територіальної громади як стратегічний документ?

25. Розкрийте поняття управління резервами фінансової стабільності держави та його компонентів.

26. Охарактеризуйте управління боргом у рамках державної політики фінансової безпеки.

27. Реалізацію яких аспектів передбачає забезпечення фінансової стабільності системи підприємств комунальної власності?

28. Наведіть показники, які описують групи факторів забезпечення фінансової безпеки територіальної громади.

29. Охарактеризуйте ризик-орієнтовані методи аналізу, своєчасного виявлення та усунення системних загроз у сфері місцевих фінансів і запобігання їх виникненню на локальному рівні в системі фінансової безпеки територіальних громад.

30. Визначте особливості діяльності в управлінні кібербезпекою держави.

Завдання для перевірки знання понятійно-категорійного апарату

Розкрийте зміст таких понять та категорій: фінансова безпека держави, економічна безпека держави, фінансово-економічна безпека держави, фінансова безпека територіальної громади, виробнича безпека, демографічна безпека, енергетична безпека, зовнішньоекономічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека, макроекономічна безпеку, соціальна безпека, банківська безпека, безпека небанківського фінансового сектору, боргова безпеку, бюджетна безпека, валютна безпека, грошово-кредитна безпека, кібербезпека, податкова безпека, дефолт органу місцевого самоврядування, політика фінансової безпеки територіальної громади.

План практичного заняття

Тренінг: розрахунок індикаторів стану фінансової безпеки України за останні три роки за блоками:

1.1. Бюджетна безпека.

1.2. Безпека грошового ринку та інфляційних процесів.

1.3. Валютна безпека.

1.4. Боргова безпека.

Практичне завдання

Завдання 1. Розрахувати індикатори стану фінансової безпеки України за останні три роки за блоками: безпека фондового ринку, безпека страхового ринку, банківська безпека.

Рекомендована література

1. Економічна безпека держави: навч. посіб. / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І. та ін.; за ред. Живко З.Б. Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с.
2. Трещов М.М. Україна на шляху до євроінтеграції: глобалізаційний контекст. Науковий вісник: державне управління. Київ: ТОВ «Про формат». 2021. № 3 (9). С. 215 – 235.
3. Трещов М.М. Відновлення та розвиток національної економіки: ризики та напрями змін. Таврійський науковий вісник. 2022. № 1. С. 87 – 93.
4. Трещов М.М. Україна в глобальних рейтингах: ретроспектива та напрями розвитку. Таврійський науковий вісник. 2022. № 2. С. 98 – 104.
5. Трещов М.М. Соціально-економічний стан воюючої країни у зв'язку з євроінтеграційним поступом: оцінка та антикризові заходи держави. Публічне управління та митне адміністрування. 2022. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. С. 129 – 135.
6. Мунько А.Ю. Політика фінансової безпеки територіальних громад: розробка, реалізація, оцінювання. *Таврійський науковий вісник*. 2022. № 1. С. 66 – 72.
7. Мунько А.Ю. Розвиток компетентностей публічних службовців щодо управління фінансовою безпекою територіальної громади. *Публічне урядування*. 2022. № 4 (32). С. 31-37.
8. Мунько А.Ю. Фінансова безпека територіальних громад: генеза та розвиток теоретичної бази. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4. С. 47-57.
9. Kryshchanovych M., Storozhev R., Malyshev K., Munko A., Khokhba O. State Management of the Development of National Cybersecurity Systems. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. № 5. P. 11-16.
10. Kryshchanovych M., Vartsaba V., Kurnosenko L., Munko A., Chepets O. The System for Ensuring the Financial and Economic Security of the State in an Aggressive External Environment. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 11 pp. 51-56.
11. Kryshchanovych M., Vartsaba V., Kurnosenko L., Munko A., Chepets O. Development of public management of financial and economic security in modern conditions. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 1(48). P. 258–267.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Засади національної безпеки України.
2. Поняття державного управління у сфері національної безпеки.
3. Засади здійснення державного управління у сфері національної безпеки.
4. Суб'єкти та об'єкти державного управління у сфері національної безпеки.
5. Взаємозв'язок державного управління у сфері національної безпеки і політики національної безпеки.
6. Функції та завдання державного управління у сфері національної безпеки.
7. Етапи державного управління у сфері національної безпеки.
8. Підходи при окресленні загальної сфери управлінських впливів у сфері національної безпеки.
9. Аналіз державного управління у сфері національної безпеки та пошук шляхів підвищення його ефективності.
10. Організаційно-функціональний аналіз державного управління у сфері національної безпеки.
11. Роль публічного управління у сфері національної безпеки у реалізації функцій держави.
12. Спеціальні та інституційні принципи державного управління у сфері національної безпеки окремих інститутах, державних органах і організаціях.
13. Принципи публічної служби особливого призначення. Органи особливого призначення.
14. Посада в структурі органів особливого призначення.
15. Спеціальні звання.
16. Удосконалення добору претендентів на посади в органах публічної служби особливого призначення.
17. Статусні характеристики посадових осіб публічної служби особливого призначення.
18. Інституційні форми публічної служби особливого призначення.
19. Специфічна особливість системи МВС України.
20. Міністерство внутрішніх справ України.
21. Національна поліція України.
22. Державна прикордонна служба України.
23. Державна служба України з надзвичайних ситуацій.
24. Державна міграційна служба України.
25. Національна гвардія України.
26. Основні потреби і належне функціонування системи МВС.
27. Гендерно чутливий підхід до організації служби в правоохоронних органах.
28. Склад сектору безпеки і оборони.

29. Керівництво та координація у сфері національної безпеки.
30. Міністерство оборони України.
31. Збройні Сили України.
32. Державна спеціальна служба транспорту.
33. Служба безпеки України.
34. Розвідувальні органи України.
35. Рада національної безпеки та оборони України.
36. Мета, принципи і види планування у сфері національної безпеки.
37. Стратегія національної безпеки України.
38. Стратегія воєнної безпеки України.
39. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.
40. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України.
41. Стратегія кібербезпеки України.
42. Національна розвідувальна програма.
43. Поняття спільної зовнішньої безпекової політики.
44. Історія становлення та розвитку спільної зовнішньої безпекової політики.
45. Організаційний механізм функціонування спільної зовнішньої безпекової політики.
46. Концепція пріоритетних регіональних напрямів спільної зовнішньої безпекової політики.
47. Фінансово-економічна безпека держави.
48. Політика фінансової безпеки територіальної громади.
49. Державне управління кібербезпекою держави.
50. Державна євроатлантичної інтеграції України.
51. План дій щодо членства в НАТО.
52. Річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО.
53. Мета та завдання стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
54. Стратегічний аналіз як елемент стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
55. Функції та завдання органів військового управління.
56. Мета та порядок здійснення оборонного планування.
57. Характеристика сучасного глобального воєнного стратегічного простору.
58. Джерела можливих загроз воєнній безпеці України.
59. Правові засади та особливості формування державної політики України щодо забезпечення воєнної безпеки.
60. Етапи розробки оптимального варіанта стратегії національної безпеки.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Згідно з визначенням терміну «національна безпека», стан безпеки можна охарактеризувати:

- а) характером зовнішніх і внутрішніх загроз;
- б) професійною підготовкою військовослужбовців;
- в) станом збройних сил держави;
- г) напрямками зовнішньої політики.

2. Національна безпека є системою, до якої можна віднести наступні складові:

- а) політична, економічна, соціальна, духовна та інші системи суспільства;
- б) Президент України, Уряд та Верховна Рада України;
- в) політична, економічна, воєнна, екологічна, гуманітарна, демографічна, інформаційна та інші безпеки;
- г) систему відповідних нормативних актів, що забезпечують проведення національної безпеки, а також органи, що забезпечують здійснення національної безпеки.

3. До суб'єктів забезпечення національної безпеки не належить:

- а) військово-політичний блок держав;
- б) Президент України;
- в) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;
- г) Національний банк України.

4. Державна безпека передбачає:

- а) захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз;
- б) захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру;
- в) захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз;
- г) забезпечення пріоритетних завдань діяльності сил безпеки.

5. Національна безпека України передбачає:

- а) захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз;

б) захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру;

в) захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз;

г) забезпечення пріоритетних завдань діяльності сил безпеки.

6. Правову основу державної політики у сферах національної безпеки і оборони становлять:

а) Конституція України, закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти;

б) закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти;

в) Конституція України, закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

г) видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти.

7. Згідно з Конституцією України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом:

а) офіційних зустрічей президентів держав;

б) укладання міжнародних договорів економічного характеру;

в) підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права;

г) підписання міжнародних угод про ненапад.

8. Хто виступає гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина?

а) Президент України;

б) Верховна Рада України;

в) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;

г) Кабінет Міністрів України.

9. Основними принципами, що визначають порядок формування державної політики у сферах національної безпеки і оборони, є:

а) верховенство права, підзвітність, законність, прозорість та дотримання засад демократичного цивільного контролю за функціонуванням сектору безпеки і оборони та застосуванням сили;

б) дотримання норм міжнародного права, участь в інтересах України у міжнародних зусиллях з підтримання миру і безпеки, міждержавних системах та механізмах міжнародної колективної безпеки;

в) розвиток сектору безпеки і оборони як основного інструменту

реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони;
г) всі відповіді правильні.

10. Для якої з перелічених груп державних органів законом не передбачено обов'язкової наявності антикорупційних програм?

- а) центральні органи виконавчої влади;
- б) обласні ради;
- в) районні державні адміністрації;
- г) обласні державні адміністрації.

11. Який з наведених органів влади визначає державну політику у сфері державної служби?

- а) Верховна Рада України;
- б) Міністерство юстиції України;
- в) Національне агентство з питань запобігання корупції;
- г) кожне з міністерств та відомств у межах своєї компетенції.

12. До функцій Ради національної безпеки і оборони України належать:

- а) координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час;
- б) забезпечення розвитку воєнної науки;
- в) забезпечення охорони державного кордону України;
- г) захист інформаційного простору України.

13. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує проведення в життя державної політики у сфері оборони, функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, боєдатність і підготовку Збройних Сил України до здійснення покладених на них функцій і завдань - це:

- а) Міністерство оборони України;
- б) Президент України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Служба безпеки України.

14. Функції, структура та штатна чисельність апарату Ради національної безпеки і оборони України:

- а) Головою Верховної Ради;
- б) Прем'єр міністром України;
- в) Президентом України;
- г) Міністром оборони України.

15. Державна інституція, що може створюватися в особливий період як вищий колегіальний орган воєнного керівництва обороною держави:

- а) Ставка Верховного Головнокомандувача;
- б) Рада національної безпеки і оборони України;
- в) Військовий комісаріат;
- г) Комітет державної безпеки.

16. Головним військовим органом з планування оборони держави, управління застосуванням Збройних Сил України, координації та контролем за виконанням завдань у сфері оборони іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами є:

- а) Генеральний штаб Збройних Сил України;
- б) Міністерство оборони України;
- в) Служба безпеки України;
- г) Президент України.

17. Рішення, які прийняті Радою національної безпеки і оборони України, вводяться в дію Президентом України у формі:

- а) указу;
- б) постанови;
- в) розпорядження;
- г) наказу.

18. Відповідно до Закону України Про Раду національної безпеки і оборони України від 5 березня 1998 року координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України є:

- а) Національна рада безпеки і оборони;
- б) Міністерство оборони;
- в) Комітет державної безпеки;
- г) Рада національної безпеки і оборони України.

19. Головою Ради національної безпеки і оборони України є:

- а) Міністр оборони;
- б) Президент України;
- в) Міністр юстиції України;
- г) Прем'єр Міністр України.

20. Визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики, основи національної безпеки, формує законодавчу базу в цій сфері схвалює рішення з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації, визначення загальної структури, чисельності, функції Збройних Сил України та інших законних військових формувань України:

- а) Верховна Рада України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Президент України;
- г) народні депутати України.

21. Хто подає до Верховної Ради України висновки про виконання закону про Державний бюджет України з оцінкою ефективності управління коштами державного бюджету?

- а) Державна казначейська служба;

- б) Міністерство фінансів;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Рахункова Палата.

22. На сайті якого державного органу представлена статистична звітність про виконання Державного бюджету?

- а) Державної казначейської служби;
- б) Міністерства фінансів;
- в) Кабінету Міністрів України;
- г) Верховної Ради України.

23. За рівнем впливу фіскальні ризики розділяють на:

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) безперервні та дискретні;
- в) незалежні та залежні;
- г) вартісні та невартісні.

24. Ендогенні фіскальні ризики генеруються:

- а) в результаті дій або подій за межами діяльності органів влади;
- б) в результаті діяльності органів влади;
- в) не підконтрольні органами влади;
- г) в результаті діяльності підприємств приватної власності.

25. Як часто виникають дискретні фіскальні ризики?

- а) постійно;
- б) нерегулярно або ж взагалі не виникають;
- в) часто;
- г) систематично.

26. Які методи є найбільш ефективними для подолання ризиків ендогенного характеру?

- а) прямий контроль, обмеження та запобіжники;
- б) правила, стимули та інші непрямі заходи;
- в) перенесення ризику, страхові механізми;
- г) резервування бюджетних ресурсів.

27. Ким компенсуються витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади?

- а) бюджетами органів місцевого самоврядування;
- б) державою;
- в) посадовими особами органів місцевого самоврядування;
- г) посадовими особами органів державної влади.

28. Особливими обставинами, за яких Державний бюджет України

може бути затверджено на інший, ніж передбачено законодавством, бюджетний період є:

- а) введення воєнного стану, оголошення надзвичайного стану;
- б) введення воєнного стану, оголошення надзвичайної ситуації;
- в) за наявності дефіциту бюджету;
- г) введення воєнного стану.

29. Цілеспрямована діяльність держави щодо використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики в країні:

- а) бюджетний механізм;
- б) бюджетне планування;
- в) бюджетна політика;
- г) бюджетне регулювання.

30. Інструментом бюджетної політики є:

- а) підтримка різних верств населення;
- б) збільшення дохідної частини Державного бюджету України;
- в) зменшення видаткової частини бюджету;
- г) регулювання економіки для підтримки певного рівня ВВП, зайнятості населення та соціального забезпечення.

31. Два родові різновиди мілітаризованої служби:

- а) військова та воєнізована;
- б) спеціальна та неспеціальна;
- в) обмежена та закрита;
- г) військова та цивільна.

32. Підсистеми спеціалізованої державної служби включають такі види:

- а) Державна прикордонна служба;
- б) служба в органах Державної фіскальної служби України;
- в) служба у Збройних силах та інших воєнізованих формуваннях України;
- г) всі відповіді правильні.

33. Служба безпеки України:

- а) державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України;
- б) державна служба особливого характеру;
- в) державна служба особливого характеру, яка забезпечує пожежну охорону, захист населення і територій від негативного впливу надзвичайних ситуацій, вживає заходів щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, ліквідації їх наслідків у мирний час та в особливий період;
- г) державна служба загального характеру.

34. Національна поліція:

- а) державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України;
- б) державна служба особливого характеру;
- в) державна служба особливого характеру, яка забезпечує пожежну охорону, захист населення і територій від негативного впливу надзвичайних ситуацій, вживає заходів щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, ліквідації їх наслідків у мирний час та в особливий період;
- г) державна служба загального характеру.

35. Служба цивільного захисту:

- а) державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України;
- б) державна служба особливого характеру;
- в) державна служба особливого характеру, яка забезпечує пожежну охорону, захист населення і територій від негативного впливу надзвичайних ситуацій, вживає заходів щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, ліквідації їх наслідків у мирний час та в особливий період;
- г) державна служба загального характеру.

36. Головнокомандувачем Збройних Сил України за посадою є:

- а) Міністр оборони України;
- б) Президент України;
- в) Голова служби безпеки України;
- г) Міністр внутрішніх справ України.

37. Публічна служба особливого призначення – це:

- а) підсистема публічної служби, що забезпечує внутрішню та зовнішню безпеку держави, захищає права, життя і здоров'я людини і громадянина;
- б) організація праці визначена відповідними юридичними нормами;
- в) виконання завдань має обов'язковий характер та здійснюється через державний механізм;
- г) виконує державні завдання, тобто для неї відсутній внутрішній критерій прибутковості.

38. Згідно з Конституцією України забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України покладається на:

- а) Верховну Раду України;
- б) Президента України;
- в) військові формування та правоохоронні органи України;
- г) систему судових органів України.

39. Згідно з Конституцією України оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на:

- а) правоохоронні органи;

- б) Президента України;
- в) систему судових органів;
- г) Збройні Сили України.

40. Згідно з Конституцією України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом:

- а) офіційних зустрічей президентів держав;
- б) укладання міжнародних договорів економічного характеру;
- в) підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права;
- г) підписання міжнародних угод про ненапад.

41. Функція державного управління з визначення пріоритетів, завдань і заходів із забезпечення національної безпеки України, збалансованого розвитку складових сектору безпеки і оборони на основі оцінки безпекової обстановки та з урахуванням фінансово-економічних можливостей держави – це:

- а) контроль у сфері національної безпеки;
- б) планування у сфері національної безпеки;
- в) координація у сфері національної безпеки;
- г) ефективність у сфері національної безпеки.

42. Який орган внутрішніх справ є основним суб'єктом з припинення масових заворушень?

- а) Міністерство внутрішніх справ України;
- б) Національна гвардія України;
- в) Національна поліція України;
- г) Державна прикордонна служба України.

43. Який орган внутрішніх справ забезпечує недоторканість державного кордону:

- а) Національна гвардія України;
- б) Національна поліція України;
- в) Державна прикордонна служба України;
- г) Державна міграційна служба України.

44. Який орган є головним складовим механізмом держави, що спрямований на реалізацію оборонної функції?

- а) Збройні Сили України та інші утворення відповідно до законів України військові утворення;
- б) Міністерство внутрішніх справ України;
- в) центральні органи виконавчої влади;
- г) лише Збройні Сили України.

45. *Військова служба є:*

- а) підсистемою публічної служби, що забезпечує внутрішню та зовнішню безпеку держави, захищає права, життя і здоров'я людини і громадянина;
- б) організацією праці визначена відповідними юридичними нормами;
- в) виконанням завдань має обов'язковий характер та здійснюється через державний механізм;
- г) державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, іноземців та осіб без громадянства, пов'язаних з обороною України, її незалежності та територіальної цілісності.

46. *У якому порядку здійснюються утворення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначення її структури і штату?*

- а) Президентом України;
- б) Генеральним прокурором України;
- в) Генеральним прокурором України за погодженням з Радою прокурорів України;
- г) Генеральним прокурором України за погодженням з Директором Національного антикорупційного бюро України.

47. *На правах яких прокуратур діють військові прокуратури гарнізонів?*

- а) на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України;
- б) на правах регіональних;
- в) на правах місцевих;
- г) на правах органів прокуратури зі спеціальним статусом.

48. *Який статус має Головна військова прокуратура?*

- а) діє на правах самостійного органу прокуратури зі спеціальним статусом;
- б) діє на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України;
- в) діє на правах регіональної прокуратури;
- г) діє на правах місцевої прокуратури.

49. *Ким здійснюються утворення, реорганізація та ліквідація військових прокуратур, визначення їх статусу, компетенції, структури і штатів?*

- а) Президентом України;
- б) Генеральним прокурором України;
- в) Міністром оборони України;
- г) Головним військовим прокурором.

50. *Особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських:*

- а) службу у святкові та вихідні дні;
- б) службу позмінно та службу з нерівномірним графіком;
- в) службу в нічний час;
- г) усі відповіді правильні.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ»

Для навчальної дисципліни «Державне регулювання у сфері національної безпеки» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, підсумковий контроль.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами:

Для денної форми навчання:

- поточного контролю (30 балів) – на підставі участі слухача у семінарських та практичних заняттях;
- індивідуальної роботи (15 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних індивідуальних завдань;
- самостійної роботи слухача (15 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань за результатами опрацювання матеріалів, передбачених для самостійної роботи;
- підсумкового контролю (40 балів) – на підставі заліку.

Для заочної форми навчання:

- поточного контролю (20 балів) – на підставі участі слухача у семінарських та практичних заняттях;
- індивідуальної роботи (10 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних індивідуальних завдань;
- самостійної роботи слухача (30 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань за результатами опрацювання матеріалів, передбачених для самостійної роботи;
- підсумкового контролю (40 балів) – на підставі заліку.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління
4	Добрий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними вадами. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії, історії та практики публічного управління
3	Достатній рівень компетентностей. Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань, передбачених планом заняття, виконані, деякі види завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни й поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті

За самостійну та індивідуальну роботу здобувач вищої освіти отримує бали після виконання відповідних завдань, які оцінюються згідно з їх складністю та визначаються викладачем.

До індивідуальних завдань належать такі: підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

**Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи
здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

БАЛИ	ВИД ЗАВДАННЯ
15	<i>Індивідуальна робота:</i> підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.
15	Самостійна робота: тестування, опитування тощо

**Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи
здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

БАЛИ	ВИД ЗАВДАННЯ
10	<i>Індивідуальна робота:</i> підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні до слідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.
30	Самостійна робота: тестування, опитування тощо

Критерії оцінювання самостійної роботи

Загальна оцінка за самостійну роботу складається із кількості правильних відповідей, наданих на тестові завдання чи за запитання в усному (письмовому) опитуванні. Тестування, опитування містить 15 запитань для денної форми навчання та 30 запитань для заочної форми навчання (1 правильна відповідь = 1 бал).

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
12 – 15	Індивідуальне завдання виконане у повному обсязі, питання розкриті ґрунтовно з використанням не тільки обов'язкової, а й додаткової літератури
8 – 11	Індивідуальне завдання виконане у повному обсязі, однак допущені деякі неточності. Обов'язкова література опрацьована не в повному обсязі
5 – 7	Індивідуальне завдання виконане не у повному обсязі, допущені змістові помилки. Обсяг обов'язкової літератури використаний частково
1 – 4	Індивідуальне завдання виконане не у повному обсязі, сформульовані неґрунтовні висновки, допущені змістові помилки, що вплинули на загальне розуміння проблеми. Обов'язкова література не опрацьована
0	Індивідуальне завдання не виконане.

За додаткову індивідуальну роботу, яка сприяє поглибленому вивченню навчальної дисципліни нараховувати заохочувальні бали (підготовка конкурсної роботи, публікація статті, тез доповідей на конференціях, круглих столах, наукових семінарах, участь в олімпіадах, вікторинах тощо; творчі та спортивні здобутки). При нарахуванні заохочувальних балів загальна сума балів за індивідуальну роботу не повинна перевищувати максимально допустиму.

Незалежно від кількості набраних балів під час аудиторної роботи всі здобувачі вищої освіти виходять на підсумковий контроль.

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями.

Критерії оцінки знань з дисциплін кафедри для підсумкового контролю (залік)

1. Виконання теоретичної частини завдання – тах 20 балів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
18 – 20	Теоретичне питання розкрито повно та ґрунтовно, з використанням не тільки обов'язкової, а й додаткової літератури
14 – 17	Теоретичне питання в цілому розкрито, однак допущені деякі неточності. Обов'язкова література опрацьована не в повному обсязі
10 – 13	Сутність питання визначено правильно, але розкрито неповністю, допущені деякі помилки. Обсяг обов'язкової літератури використаний частково
7 – 9	Сутність питання визначено правильно, але розкрито частково, допущені суттєві помилки в термінології, без впливу на загальне розуміння питання. Опрацьовано лише 2 – 3 джерела обов'язкової літератури
3 – 6	Сутність питання розкрито недостатньо, поверхово, не розкрито більшість його окремих положень, допущені грубі помилки, що вплинули на загальне розуміння проблеми. Обов'язкова література не опрацьована
0 – 2	Сутність питання не розкрито взагалі. Поверхово розкрито лише окремі положення питання. Допущені суттєві помилки, що значно вплинуло на загальне розуміння проблеми

2. Виконання практичної частини завдання – тах 20 балів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
18 – 20	Практичне питання вирішено повністю. Зроблено достатньо повний
14 – 17	Практичне питання в цілому розкрито, однак допущені деякі неточності. Поверхово зроблений висновок
10 – 13	Практичне питання вирішено правильно, але розкрито неповністю. Допущені незначні помилки. Висновок зроблений частково
5 – 9	Практичне питання вирішено правильно, але розкрито частково, допущені суттєві помилки в термінології, без впливу на загальне розуміння питання. Висновок не сформульовано
1 – 4	Практичне питання розкрито недостатньо, поверхово, не визначено більшість його окремих положень, допущені грубі помилки, що вплинули на загальне розуміння проблеми. Висновок не зроблено
0	Практичне питання не розв'язане

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	B	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			C	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	D	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			E	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	не зараховано	Незадовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

При оцінюванні екзамену підсумкова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, як середнє арифметичне балів, отриманих за кожне завдання (питання) комплексного екзамену, яка потім переводиться у національну оцінку за п'ятибальною шкалою та шкалу ECTS.

Навчальне видання

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Методичні рекомендації

для підготовки до семінарських і практичних занять

**(для здобувачів першого рівня вищої освіти
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»)**

*Укладач – д-р наук з держ. упр-я, доц. **Трещов М. М.***

Редактори, оригінал-макет – *Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуда*

Підп. до друку 23.11.2023. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Гарнітура – Times.
Ум.-друк. арк. 2,79. Обл.-вид. арк. 3,00. Тираж – 5 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rrv_vonr@dduvs.in.ua

Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018